

Calicium lenticulare

Skuggspiklav

Klass: *Lecanoromycetes*, **Ordning:** *Caliciales*, **Familj:** *Caliciaceae*, **Släkte:** *Calicium* (spiklavar), **Art:** *Calicium lenticulare* - skuggspiklav Ach. **Synonymer:** *Calicium subquercinum* Asahina, *Calicium schaereri* sensu Nádv., *Calicium amylocaule* Lettau

Kännetecken

Skuggspiklav är en skorplav med en bål som kan variera från smågryning till nästan helt insänkt i underlaget. Bålfärgen är grågrön till blåaktigt grågrön. Apothecierna är knappålslika, upp till 1,3 mm höga med svart skaft och huvud. Undersidan av huvudet har vanligen men inte alltid en vit pruina. För en säker identifiering krävs mikroskopering och arten utmärks av att sporerne förblir osepterade inne i sporsäckarna (mogna sporer utanför sporsäckarna får ett septum) och att skaftet reagerar I+ mörkt blått. Liknande arter som vedspik *Calicium abietinum* och svart spiklav *C. glaucellum* har sporer som tidigt får ett septum och ett skaft som reagerar I-.

Utbredning och status

Arten var under 138 år endast känd från en lokal i Sverige, Nammatj (tidigare Njammats) i Lule Lappmark där den hittades 1864. Arten har eftersökts här men inte återfunnits. En hög andel av fjällnära skog är skyddad och det finns en möjlighet att dess växtmiljö finns kvar på någon oupptäckt lokal. År 2002 upptäcktes arten i en tidigare obestämd insamling från Ångermanland gjord 1991. Eftersom ett stort antal personer letat efter denna art under lång tid är det säkerligen en ytterst sällsynt art. I övriga Norden finns några få aktuella lokaler i Hedmark, Oppland och Hordaland i Norge och den är också mycket sällsynt i Finland (rödlistad). Den har i övrigt en mycket vid utbredning och förekommer i boreala, tempererade och tropiska delar av världen i Europa, Afrika, Asien, Nord- Central- och Sydamerika samt Australien och Nya Zeeland. Flest förekomster verkar finnas i Asien, Australien och Nya Zeeland. Eftersom mikroskopering är nödvändig för en säker identifiering och de mest sannolika miljöerna för arten i Sverige är fjällskogar vilka inte är inventerade i samma utsträckning som skogar i Syd- och Mellansverige finns möjligheten att det finns oupptäckta förekomster trots att arten trots att arten inte setts på 135 år. De norska förekomsterna är belägna längre söderut än den i Sverige kända förekomsten.

Ekologi

Arten växer i Ångermanland i en gammal sumpgranskog. Arten tycks vara beroende av gammal skog med mycket hög luftfuktighet. I Nammatj-området finns en barrblandad björkskog och den växte på björk vilket är ett för arten mycket ovanligt substrat. I Europa i övrigt förekommer den på stammen av gamla granar och på gammal ved av ek och bok. I Norge har den en stor variation vad gäller substrat, den är funnen på ved och bark och en gång även på en klippa men är knuten till gamla skogar med mycket hög luftfuktighet.

Hot

Lokalen i Ångermanland har skydd som nyckelbiotop. Slutavverkning är det största hotet.

Åtgärder

Arten bör ytterligare eftersökas. Om den hittas måste lokalen skyddas.

Övrigt

I Santesson (1993) anges skuggspiklav felaktigt från Gotland. Utländska namn – NO: Fossenål, FI: Sumunuppijäkäla.

Litteratur

Tibell, L. 1977. Lavordningen Caliciales i Sverige. Inledning och släktet Calicium. Svensk Bot. Tidskr. 71: 239–259.

Tibell, L. 1987. Australasian Caliciales. Symb. Bot. Ups. 28:1, 1–280.

Tibell, L. 1999. Caliciales. Nordic Lichen Flora 1: 20-94. Bohuslän '5, Uddevalla.

Författare

Leif Tibell 1987. Rev. Göran Thor 1999. © ArtDatabanken, SLU 2005.